

Petak, 18. jul 2008.

Statusna konferencija

Otvorena sednica

Optuženi Gotovina i Čermak nisu prisutni u sudnici

Početak u 14.30 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite

SUDIJA ORIE: Dobar dan. Molim sekretara da najavi predmet.

sekretar: Dobar danm časni Sude. Dobar dan svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-PT, Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Sastali smo se danas u ovom predmetu kako bismo održali raspravu, kako to nalaže Pravilo 54 bis, jer je Tužilaštvo dostavilo zahtev za nalog u skladu sa Pravilom 54 bis. To je dostavljeno 13. juna 2008. godine, uz priličan broj priloga. Pretresno veće je primilo nedavne dopise, jedan Republike Hrvatske i odgovor Tužilaštva na taj podnesak. Pre nego što nastavimo i ja dam priliku za iznošenje dodatne argumentacije, što je i glavna svrha ovog zasedanja, želeo bih da nam se prvo strane predstave. Prvo Tužilaštvo?

TUŽILAC TIEGER: Dobar dan, gospodine predsedavajući, časni Sude. Alain Tieger, Steve Margetts, Katrina Gustafson i naša referentkinja za predmet Donnica Henry-Frijlink za Tužilaštvo.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine Tieger. Kada je o timovima Odbrane reč, Pretresno veće je obavешteno da su optuženi Čermak i Gotovina izjavili da ne žele da budu prisutni tokom ovog zasedanja?

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je tačno, časni Sude. Luka Mišetić i Greg Kehoe na strani generala Gotovine. Zbog zapisnika, general Gotovina se odrekao svog prava da prisustvuje na ovom zasedanju.

SUDIJA ORIE: Hvala. I za odbranu Čermaka?

ADVOKAT CAYLEY: Da. Hvala, časni Sude. Andrew Cayley i Tihomir Mak za gospodina Čermaka. I gospodin Čermak se takođe odrekao prava da bude prisutan ovog popodneva. Hvala.

SUDIJA ORIE: Za gospodina Markača? Gospodine Kuzmanoviću, gospodine Mikuličiću?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude. Za gospodina Markača, Goran Mikuličić i Tom Kuzmanović, Vlado Rendulić, referent za predmet i David Gault, pravni pomoćnik.

SUDIJA ORIE: Da. I vidim da je gospodin Markač prisutan...

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da. Gospodin Markač je izrazio želju da bude prisutan ovog popodneva.

SUDIJA ORIE: Da. I u ime Republike Hrvatske? Gospodine Krniću, vi ste ambasador Republike Hrvatske u Hagu. Vi ovde predstavljate Republiku Hrvatsku i sa vama je još i...

AMBASADOR KRNIĆ: Da, tako je, časni Sude. S moje lijeve strane je gospodin Gordan Markotić, ravnatelj Uprave za suradnju sa Međunarodnim kaznenim sudovima Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, a sa moje desne strane, kao tehnička pripomoć jest gospodin Ivica Crnčec, načelnik odjela u istoj Upravi ministarstva pravosuđa. Hvala lijepa.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine Krniću. Pretresno veće je razmatralo kako ćemo danas raditi, posebno imajući u vidu opsežnu argumentaciju koju su izneli Republika Hrvatska i Tužilaštvo. Pretresno veće smatra da nema velike potrebe da se to sve sada ponavlja. I odmah tome dodajem da... da oba podneska još nisam komentarisao, jer su dostavljeni u poverljivom obliku. Ali ukoliko strane u postupku budu želele o njima da govore, trebalo bi da utvrdimo da li će to onda biti otvoreno za javnost ili ćemo to raditi na privatnoj sednici.

TUŽILAC TIEGER: Izvinjavam se, časni Sude. Da li vi želite da vam iznesem kakav bi opšti pristup trebalo da bude zauzet, ili ste vi... ili želite da strane u određenom trenutku iznesu mogućnost da pređemo na privatnu sednicu?

SUDIJA ORIE: Zavisi. Ako dođemo do određenih pitanja za koja Republika Hrvatska ili Tužilaštvo žele da ona ostanu poverljiva, onda ćemo svakako preći na privatnu sednicu, osim ukoliko o tim pitanjima Republika Hrvatska ili Tužilaštvo više ne insistiraju na poverljivosti. A ukoliko raspravljamo o pitanjima koja nisu poverljiva, onda naravno ćemo tako i nastaviti. Međutim, mi moramo da potvrdimo... gospodine Tieger, vi za vas znate koji su razlozi... osnovni razlozi zbog čega ste tražili poverljivost, tako da vi možete da iznesete vaš stav po tom pitanju. Ukoliko, međutim, se budete bavili podneskom Republike Hrvatske, naravno da pre toga treba da utvrdite da li to o čemu ćete govoriti ima poverljiv karakter. Polazna tačka je da to ne možete, ali svakako može biti drugačije kada je reč o verifikaciji sa Republikom Hrvatskom.

TUŽILAC TIEGER: Ne, sasvim razumem, časni Sude, i slažem se sa osnovnom smernicom Suda. Mi smo neke stvari podneli u poverljivom obliku zbog poverljivog podneska Hrvatske, ali smatram da se većina informacija može obelodaniti, ali mi svakako ne želimo da kompromitujemo njihovu zabrinutost i poverljivi status informacija.

SUDIJA ORIE: Da. Onda informacija koje su sadržane u podnescima Republike Hrvatske i Tužilaštva ima jako mnogo, a Pretresno veće je te podneske dobilo tek nedavno i ne smatra da sada može da ulazi u pojedinosti i dalju raspravu o tim pitanjima. I zbog toga bi Pretresno veće želelo kao prvo da čuje argumente Republike Hrvatske, koja u ovom postupku ima status strane responenta, da iznesu sve što bi želeli da dodaju, možda da bi se razjasnile određene sporne stvari, kako se čini na osnovu podneska Tužilaštva. A zatim bih želeo da pružim istu mogućnost

Tužilaštvu, osim ukoliko Tužilaštvo ne želi da prvo u opštim crtama iznese zahtev. Ne znam da li postoji kod vas potreba za tim, gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Ne, časni Sude. Zadovoljan sam sa smernicama Suda. Želim samo da se jedna stvar razjasni. Kada Sud govori o podnescima Republike Hrvatske, ja pretpostavljam, a želeo bih da budem siguran da je tako, da je reč o dokumentu koji je pridodat podnesku Tužilaštva koji je ove nedelje dostavljen od strane Tužilaštva?

SUDIJA ORIE: Govorio sam o dokumentu sa naslovnom stranom "UN MKSJ Zagreb oficir za vezu", koji je primljen 15. jula i pridodat vašem podnesku, gospodine Tieger. Tu se takođe nalazi i prevod, neslužbeni prevod na engleskom jeziku. Reč je o dokumentu koji nosi broj... datum je 14. juli 2008. godine. Broj kojim je označen dokument je 514-09-01-08-75, i naslovljen je na oficira za vezu gospodina Thomasa Osorioa, načelnika kancelarije. Ja o tom dokumentu govorim, i verujem da su sve strane upoznate sa tim dokumentom. I na kraju, naravno, timovi Odbrane. Vezano za ovaj zahtev, rečeno je već nekoliko stvari u vezi zahteva za izlaganje naloga. Kao prvo, da se taj zahtev odbije *in limine*; takođe se postavilo pitanje prihvatljivosti bilo kojih materijala koji bi bili dostavljeni kao rezultat ovog naloga - da li bi oni bili prihvatljivi dokazi. To je pitanje o kojem danas ne bih želeo da razgovaramo. Želeo bih da razgovaramo o sadržaju odgovora Republike Hrvatske. Posebno vas pozivam, gospodine Krniću da nešto kažete i o zahtevima Tužilaštva. Ne znam da li treba da vam nabrojim te zahteve, ali Tužilaštvo traži uz dostavljanje zahtevanih dokumenata u okviru 50 dana, alternativno i da svi dokumenti budu dostupni Tužilaštvu; da se Pretresnom veću dostavi potpuni popis svih dokumenata koji se nalaze u posedu hrvatskih vlasti; da se Pretresnom veću dostavi detaljni izveštaj u vezi sa preduzetim istražnim koracima i o rezultatima tih radnji, i na kraju se traži nastavak istrage. Gospodine Krniću, molim vas da sada uzmete reč i da razjasnite stav hrvatskih vlasti.

AMBASADOR KRNIĆ: Časni Sude, ovdje je vrlo neudobno, ako bi govorio stojeći. Da li je dozvoljeno da govorim sjedeći?

SUDIJA ORIE: Da, samo izvolite.

AMBASADOR KRNIĆ: Hvala lijepo. Hvala. Prvo časni Sude, jedna napomena vezana za eventualnu zatvorenost ili otvorenost sjednice, koju ste vi malo prije spomenuli. mi se u potpunosti slažemo sa vašim pristupom kojeg ste izložili. Znači, ukoliko tijekom izlaganja dođemo do takvih: situacija, momenata, dokumenata, mi ćemo s naše strane predložiti zatvaranje sjednice. U odnosu na vaš osnovni zahtjev, želio bih reći sljedeće: zašto smo mi danas ovdje? Mi smo ovdje da konkretnim argumentima pobijemo tvrdnju Tužiteljstva i dokažemo neosnovanost zahtjeva Tužiteljstva da se Republici Hrvatskoj izda obvezujući nalog vezano uz njegove zahtjeve broj 723 i 739, poznate i kao zahtjevi za dostavom takozvanih *Topničkih dnevnika* kao i dokumenata relevantnih za djelovanje Hrvatske specijalne policije. Mi smo uvjereni da je tužiteljev zahtjev nepotreban, procesno necjelishodan, i kao takav neosnovan. Republika Hrvatska nema ni jedan jedini razlog da dokumentaciju traženu od strane Tužiteljstva ne preda Tužiteljstvu, odnosno Sudu, ukoliko nadležna tijela Republike Hrvatske do nje mogu doći lociranjem u našim arhivama. Što više, držimo da bi potpuno pronalaženje tražene

dokumentacije, a kao što ćete čuti, jedan njen dio je u međuvremenu i pronađen, išao bi u prilog upravo tezama koje mi zastupamo, a to je da tijekom ratnih operacija o kojima je riječ, sa strane Hrvatske vojske odnosno policije, nije bilo kršenja ratnog prava i pravila. U čemu je onda stvarni problem? Prije izravnog odgovora na to pitanje, dozvolite mi par kratkih opservacija, vrlo bitnih za donošenje odluke o tome da li Republici Hrvatskoj treba izdati obvezujući nalog ili ne.

Tužiteljstvo je od svog postojanja pri ovom Sudu do danas Republici Hrvatskoj postavilo ukupno 790 različitih zahtjeva. Republika Hrvatska udovoljila je na zadovoljavajući način u 70... pardon, u 788 slučajeva. Dakle, ostala su, i to djelimično, neriješena samo dva zahtjeva Tužiteljstva, i to su ova dva o kojima danas govorimo, i podvlačim, samo djelimično neriješena. Republika Hrvatska predala je Tužiteljstvu od početka međusobne suradnje do danas, vezano za zahtjeve Tužiteljstva 19.500 različitih dokumenata s više od 100.000 stranica, i to samo u djelu koje se odnosi na Hrvatsko ministarstvo obrane. Dodajmo ovome i podatak da je iz Ureda Predsjednika Republike Hrvatske Tužiteljstvu dostavljeno i 666 različitih, takozvanih transkripata, a da je opće poznat podatak da je u okviru iste suradnje, Republika Hrvatska ispunila sve svoje obaveze vezano za izručenje optuženika. Uz to, Republika Hrvatska je i svoje arhive otvorila izravno, podvlačim izravno, pristupu tužiteljevih istražitelja što je slučaj i u ovom konkretnom predmetu. Recimo i to da su gornje činjenice kao dokaz takozvane pune suradnje Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim Sudom za bivšu Jugoslaviju opetovano proteklih godina pred raznim međunarodnim forumima potvrđivane od strane glavne tužiteljice, tada Carle del Ponte, kao i predsjednika suda, gospodina Merona i kasnije gospodina Pocara. Nerijetko je Republika Hrvatska apostrofirana kao model uspješne suradnje sa Sudom. S druge strane, Tužiteljstvo će... će se kao osnovu svoje tvrdnje o nesuradnji vjerojatno pozivati na jednu službenu bilješku iz 1999. godine kojom Republika Hrvatska nije prihvatila u jednom kraćem vremenskom periodu takvu suradnju vezano za vojnu akciju *Oluja*, zbog toga, što je u tom trenutku hrvatski Parlament bio donio takvu odluku koju je Vlada bila apsolutno obavezna slijediti, ali će Tužiteljstvo vjerojatno preskočiti činjenicu da je nakon toga, 2000. godine donijeta parlamentarna deklaracija o suradnji Republike Hrvatske i Međunarodnog kaznenog Suda za bivšu Jugoslaviju u kojoj je suradnja osnažena i potvrđena, i kao što sam malo prije iznio, sprovedena na konstruktivan način. S toga, nikako se ne može prihvatiti, ne može opstati tvrdnja Tužiteljstva u ovom predmetu, da Republika Hrvatska, kao što je to navedeno, konstantno, od 1996. pa do danas opstruira suradnju sa Međunarodnim kaznenim Sudom za bivšu Jugoslaviju, te da je i nedostavljanje traženih takozvanih *Topničkih* i drugih dokumenata u ovom konkretnom predmetu – dio te opstrukcije, zbog čega joj dakle treba izdati obvezujući nalog i kasnije je prijaviti, konsekventno tome, Vijeću sigurnosti UN-a zbog nesuradnje, i tako dalje. Pri potpunom ispunjavanju ovog konkretnog tužiteljevog zahtjeva, istina je, Republika Hrvatska se susreće sa određenim problemima, i to problemima sljedeće objektivne prirode. U odnosu na takozvane *Topničke dnevnike*, zbog ne uvijek adekvatnog vođenja ratne dokumentacije uslijed određenih ratnih uvjeta, i konsekventno tome, manjkavosti u našim arhivama, do sada nije bilo moguće pronaći svu traženu dokumentaciju. Vjerujemo da ona dijelom i ne postoji u našim službenim arhivama. Tužiteljstvo pak insinuira da je takva dokumentacija namjerno otuđena, odnosno skrivena. Mi takve optužbe ne možemo prihvatiti. Takve optužbe najenergičnije odbacujemo. Da bi razuvjerali Tužiteljstvo u takve tvrdnje i taj njegov osjećaj, otvorili smo u međuvremenu internu istragu tijekom koje je saslušano više desetaka osoba, i rezultat je bio pronalaženje znatne količine dokumenata koja je u međuvremenu, prije nekoliko dana, predana Tužiteljstvu. Istraga koja je otvorena i dalje se nastavlja. Istraga je internog karaktera, ali daje mnogo bolje

rezultate nego što bi bilo u slučaju da smo otvorili klasični kazneni postupak putem Državnog odvjetništva, to jest Tužiteljstva Republike Hrvatske, naravno. Zbog čega? Zbog toga što na ovakav način imamo manje opstruiranja u krugovima na koje je istraga skoncentrirana. Naime, naš je cilj u ovoj fazi da utvrdimo tijekove dokumentacije, a kasnije pokrenemo i eventualni kazneni progon odgovornih lica. Kazneni progon u ovoj fazi uključio bi sve poznate procesne mehanizme: rokove, obranu, i tako dalje, što bi svakako usporilo realno pronalaženje dokumentacije, a što bi i Tužiteljstvu trebalo biti primarni cilj, interes. Dakle, pokretanje ove istrage koja očigledno daje dobre rezultate, davati će ih i ubuduće, u realnim razmjerama, naravno, najbolji je dokaz odlučnosti Vlade da udovolji postavljenim zahtjevima. Naravno, Tužiteljstvo ovo tumači drugačije, to jest kao razlog više da se Republici Hrvatskoj izda obvezujući nalog jer, eto, ona djeluje samo pod pritiskom, pa će je samo obvezujući nalog prisiliti da udovolji zahtjevu. Mi vjerujemo da časni Sud će znati na pravi način procijeniti pravu istinu, imajući u vidu sve detalje naše međusobne ukupne suradnje. Kad govorim o *Topničkim dnevnicima*, želio bih dodati još nešto. Tužiteljstvo stalno navodi da su ti dnevници esencijalni, krucijalni za dio optužnice o prekomjernom granatiranju. Moja sumnja je u tom dijelu vrlo velika: ako su ti dnevници, kojih još nema, esencijalni za optužbu, na temelju čega je onda Tužiteljstvo uopće podiglo tu točku optužnice? Pitam se, da li imamo situaciju kad je Tužiteljstvo podiglo tu točku optužnice, a tek je potom za nju odlučilo tražiti dokaze?

SUDIJA ORIE: Gospodine Krniću, optužnica koja je podignuta protiv trojice optuženih potvrđena je na osnovu dokaza *prima facie* od strane Tribunala. Zbog toga, smatram da u ovom trenutku ne treba da raspravljamo o tome kada je Tužilaštvo podiglo ovu optužnicu. Ukoliko Tužilaštvo smatra to za ključne dokumente, to bi moglo da bude zbog toga što i pored dokaza koji su nam na raspolaganju, dodatni dokumentarni dokazi mogu dalje da potkrepe argumente Tužilaštva, ali u ovom trenutku, smatram da to nije predmet rasprave – da li ta formulacija Tužilaštva u njihovom podnesku treba da navodi na zaključak koji ste vi sugerisali kao ispravan zaključak. Možete da nastavite.

AMBASADOR KRNIĆ: Hvala lijepa. donekle je slična situacija i sa dokumentacijom o Specijalnoj policiji. Dio istragom pronađene dokumentacije koja je prije toga u svom zahtjevu bila specificirana od strane Tužiteljstva vrlo preciznim upisnim brojevima, odnosi se i na taj dio zahtjeva Tužiteljstva, jer ju je Tužiteljstvo ponovo označilo kao esencijalno, krucijalno, dakle, izuzetno važno za dokazivanje te točke optužnice. A onda se pokaže da se pronađena dokumentacija odnosi na krajnje periferne stvari: nabavku odjeće, obuće, hrane, i tome slično. O tome, časni Sude, dobićete kasnije detaljniju informaciju. Časni Sude, završavajući ovaj moj uvodni dio, želio bi ga zaključiti prijedlogom da Sud odbije zahtjev Tužiteljstva i da dozvoli nadležnim tijelima Republike Hrvatske da nastavi sa istragom i pribavljanjem traženih dokumenata na već opisani način. Dakle, da se nastavi s istragom koja je počela davati pozitivne rezultate, a što će biti prije svega u interesu pravičnosti i pravednog završetka ovog kaznenog postupka, a time i samog Tužiteljstva. Želio bih naglasiti još jednom da se u ovom pravnom slučaju Republika Hrvatska postavlja: kooperativno, konzistentno i iskreno. Ovom sudskom vijeću je poznato da smo se na isti način u ovom istom kaznenom postupku postavljali i kada se radilo o zahtjevima da se Republici Hrvatskoj izdaju odgovarajući nalozi i od strane pojedinih Obrana, a ne samo Tužiteljstva. Na kraju, zamolio bih vas da date riječ mom kolegi, gospodinu Gordanu Markotiću koji će vrlo preciznim podacima dokazati teze koje sam iznio i predočiti vam

na vrlo uvjerljiv način da je eventualno izdavanje obvezujućeg naloga Republici Hrvatskoj nepotrebno. Hvala vam lijepa.

SUDIJA ORIE: Gospodine Markotiću?

GORDAN MARKOTIĆ: Hvala, časni Sude. Moja namjera je dati jedno očitovanje Republike Hrvatske na zahtjev Tužiteljstva za izdavanje *sub poenae*. Nemam namjeru ponavljati sve ono što je navedeno u našem podnesku od 14. srpnja 2008. godine koji je časni Sud već spomenuo, ali nužno je obrazložiti pojedine djelove tog našeg odgovora, kao i navesti neke druge okolnosti koje će, koje će pružiti jednu potpunu sliku časnom Sudu da utvrdi pravo stanje stvari glede podneska, odnosno zahtjeva Tužiteljstva. Ja ću možda biti malo ekstenzivan, ali vas molim da to uvažite u obzir, jer je doista nužno za razumjevanje određenih dijelova zahtjeva Tužiteljstva. Dakle, već sam početak, Tužiteljstvo navodi u svom zahtjevu da Republika Hrvatska od studenog 2006. godine ne dostavlja sporne *Topničke dnevnike* i dokumente Specijalne policije. Istina, u studenom 2006. godine, točnije, 10. studenog, Hrvatska je dobila zahtjev Tužiteljstva broj 719 kojim je zatražen uvid u arhive Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva obrane. Tom zahtjevu je u cjelosti udovoljeno na način da su istražitelji Međunarodnog kaznenog Suda, odnosno Tužiteljstva boravili u Hrvatskoj već u siječnju te godine, pa krajem veljače, pa opet u travnju, pa tako nekoliko puta tijekom 2007. godine. Međutim, prvi zahtjev, zahtjev za dostavom *Topničkih dnevnika* zaprimljen je 15. svibnja 2007. godine, i to je zahtjev broj 723, dok je dostava dokumentacije Specijalne policije zatražena po prvi puta 27. lipnja 2007. godine, i to je zahtjev broj 739. Mislim da je ovo nužno spomenuti da bi se shvatio vremenski slijed pojedinih zahtjeva i odgovora na njih. Što se tiče uvida u arhive Republike Hrvatske, navodi se podatak da hrvatske vlasti... da su hrvatske vlasti ograničavale uvid u arhive, nepotrebno limitirajući vremenske preglede, ograničavajući broj istražitelja, tražeći nepotrebne ranije najave vršenja uvida i fizički ograničavajući istražitelje u pristupu dokumentima. Mi držimo da su ove... ovi navodi u cjelosti netočni. Naime, od samog početka, nije se radilo o nikakvim jednostranim restrikcijama od strane državnih tijela Republike Hrvatske, već su modaliteti vršenja uvida u arhive hrvatskih državnih tijela dogovarani s predstavnicima Tužiteljstva, koji se tim modalitetima u pravilu nisu protivili. Naime, oni su se složili da djelatnici u arhivima imaju također radno vrijeme, da ne mogu biti na dispoziciji 24 sata dnevno, da arhivi fizički ne mogu zaprimiti veliki broj istražitelja, te da se određena procedura najave pregleda arhiva mora poštivati, radi njihove bolje organizacije i da bi pregledi bili učinkoviti. Ono što želim danas istaknuti – da pod istim uvjetima koji su utvrđeni za pregled arhiva sa predstavnicima Tužiteljstva, da su se isti uvjeti primjenjivali i na Obrane optuženika. Dakle, također, mislim da je bitno reći da smo u jednom momentu i pokušali uvesti 24-satno radno vreme arhivara, odnosno da budu dostupni istražiteljima za vrijeme cijelog njihovog boravka u arhivima, da bismo time još jednom pokazali našu dobru volju i želju za suradnjom sa Tužiteljstvom. Međutim, i time je Tužiteljstvo zapravo u jednom dijelu i bilo stavljeno možda u povoljniji položaj od Obrana, ali taj sistem rada jednostavno nije funkcionirao, i s tim su se složili i predstavnici istražiteljskih timova koji su boravili u Hrvatskoj. Ono što je zadnje dogovoreno je da se istražiteljima omoguću uvid u arhiv na način da im se pruže na uvid svi upisnici iz određenog državnog tijela i da na temelju tih upisnika zatraže dokumente koji su od njihovog interesa. Nakon što bi zatražili te dokumente, arhivari bi im donosili registratore ili mape koje sadržavaju zatražene dokumente i još je dodatno omogućeno da istražitelji mogu ući u arhiv i

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

vidjeti s kojeg mjesta je točno uzeta određena dokumentacija, i eventualno zatražiti neku dodatnu dokumentaciju lijevo ili desno od zatražene. I to je činjenica kako je funkcionirao uvid u arhive hrvatskih državnih tijela. Dakle, ja samo želim još jednom naglasiti da apsolutno ništa nije skrivano istražiteljima i u granicama onog što smo mi mogli i bili u mogućnosti, omogućili smo traženu dokumentaciju istražiteljima na uvid, naravno – ukoliko je ona bila u arhivima. Što se tiče *Topničkih dnevnika*, na njih se odnosi *Aneks C* zahtjeva u kojem se precizno navodi da prema procjenama Tužiteljstva MORH, odnosno Ministarstvo obrane i Republika Hrvatska nisu dostavili najmanje 328 dokumenata, ukupno 943 stranica dokumentacije. Ono što nas zbunjuje u ovom slučaju jest na temelju čega je procjena bazirana i kako može procjena bit tako precizna da se čak mogu predvidjeti i stranice dokumenata koje nisu viđene i zapravo za koje se ne zna postoje li ili ne. Jer, u Ministarstvu Obrane, postojećim upisnicima, pregledom postojećih upisnika, nije utvrđeno postojanje dokumentacije koja se traži.

Nadalje, ono što je Ministarstvo Obrane isticalo stalno u svojim kontaktima sa istražiteljima, a što mislim da treba i sada reći, da je činjenica nedostajanja određene dokumentacije u arhivima uvjetovana u prvom redu lošom educiranosti pojedinih časnika Hrvatske vojske koji su trebali voditi dokumentaciju i predavati, ali i samim ratnim stanjem u kojem su jedinice djelovale, kada se često sigurnost dokumentacije zanemarivala radi efikasnosti izvođenja same ratne operacije. Uostalom, i u ovom postupku, već su i neki časnici UN-a iskazivali da su pronalazili na određenim lokacijama dokumentaciju Hrvatske vojske, pa dakle mislimo da time naše tvrdnje nisu tako nemoguće kao što to Tužiteljstvo tvrdi. Ono što je isto vrlo važno reći da je također napravljena analiza u Ministarstvu obrane koja zapravo upućuje na to da Tužiteljstvo svoje procjene vrši i na vrlo malom broju dokumenata, i to za dio topničkih postrojbi koji su djelovali u zoni odgovornosti Zbornog područja Split, i iz toga se posrednim zaključivanjem donosi zaključak da se istovjetna dokumentacija morala izrađivati i u ostalim postrojbama. Međutim, iz već navedenih razloga, mi smatramo da su to ipak paušalne pretpostavke, i one još uvijek nisu potkrepljene niti jednom činjenicom, odnosno postojanjem upisnika koji dokazuje postojanje, egzistenciju tih dokumenata. Također, u procjeni nedostajućih dokumenata vezanih uz topnička djelovanja, navodi se i 14 dokumenata koje je međutim Hrvatska već dostavila Tužiteljstvu.

Dakle, na temelju 14 dostavljenih dokumenata, oni se spominju u procjeni za nedostajuće dokumente, čime smo mi pomalo zbunjeni i ne znamo kako je došlo do te procjene, jer spremni smo naravno, ovaj, i još jednom tih 14 dokumenata, ali podsjetio bi Tužiteljstvo da se to događalo u sklopu zahtjeva 723, i radi se o dnevnim operativnim izvješćima koje je Operativna grupa Šibenik uručivala Zbornom području Split. Što se tiče Specijalne policije, Tužiteljstvo inzistira na 204 dokumenta sa točnim brojevima. Te dokumente su zatražili i označili istražitelji prilikom posjeta Arhivu Ministarstva unutarnjih poslova. Provjerom u tim arhivima, najprije je dostavljen jedan dio dokumenata koji su pronađeni prema navodima Zahtjeva 19. Međutim, prema našim navodima, to je bilo 33 od zatraženih 204. Naknadno, pronašli smo radom Povjerenstva u Ministarstvu unutarnjih poslova još 66 dokumenata sa ovog popisa od 204, i to znači da ukupno je dostavljeno 99 dokumenata, što znači da ostaje još 105. Što se tiče relevantnosti dokumentacije, mi se možemo složiti s Tužiteljstvom da to nisu relevantni dokumenti, ali ponavljam, to su dokumenti označeni od istražitelja Tužiteljstva koji su boravili u Hrvatskoj, to su dokumenti koji se odnose na doista sporedne stvari kao što su: izrade zahvalnica, nabavke foto-aparata, stručno usavršavanje, recimo ronitelja, izrada fotografija u boji, refundacija troškova, i tako dalje, i tako dalje – dakle, dokumenti koji doista nisu važni, ali nas onda zbunjuje još više tvrdnja Tužiteljstva da se radi o 204 dokumenta nužnim i ključnim za

utvrđivanje odgovornosti generala Markača. Ista je situacija i sa 105 nedostavljenih dokumenata, jer smo prelistavajući upitnike kraj broja našli i opis dokumenta, pa smo tako doznali da se od tih 105, njih 20 odnosi na personalne karakteristike i rasporede djelatnika Specijalne policije, 16 na organiziranje raznih tečajeva i stručnog usavršavanja, 14 na raspoređivanje materijalno-tehničkih sredstava, 6 na godišnji popis tih sredstava, zatim 17 na nabavke različitih sredstava i plaćanje računa. Dakle, od 105, 72 dokumenta ili 70 posto su dokumenti ove vrste. Što se tiče drugog dijela zahtjeva za dostavom specijalne dokumentacije, a to su svi dokumenti koji se odnose na zaprimljena dokumenta od strane Ureda Markača i Sačića, odnosno dokumenti koji su iz tih ureda poslani prema trećima, mi smo do sad dostavili 41 dokument koji se odnosi na generala Markača, i ukupno 325 dokumenata koji se odnose na gospodina Sačića. Prigovara nam se da smo dostavili nevažne dokumente, ali to su dokumenti istog karaktera kao i onih 204 zatraženih upravo od strane Tužiteljstva. Tužiteljstvu je takođe sporno i nedostavljanje svih: zapovjedi, uputa, planova i zemljovida, povezanih sa uporabom topništva od strane jedinica Specijalne policije u razdoblju od 3. osmog do 10. osmog 1995. godine, uključujući i popis ciljeva koji je dobila svaka topnička jedinica ili zapovjednik topništva, te dokumente koji se odnose na pozicioniranje svih topničkih jedinica, uključujući i položaje topničkog oruđa i pravac vatre. Ja citiram, to su stručni izrazi, ali moram ih citirati. Napominjem da je Tužiteljstvo u sklopu udovoljavanja zahtjeva broj 719 – od 15. siječnja 2007. godine dostavljena rasčlamba tijekom *Operacije Oluja*. Tu je, u toj rasčlambi, analizi, naveden broj: minobacača, topova, haubica i raketa koje su korištene, a takođe i utrošeni broj projektila, odnosno streljiva. Takođe je u okviru zahtjeva 546 još 7. siječnja 2004. godine, dakle, pre nešto više od četiri i pol godine, Tužiteljstvu prosljeđena slijedeća dokumentacija: Operativni planovi sektora Specijalne policije, koji se odnose na *Operaciju Oluja*, izvješća sektora Specijalne policije sastavljena prva 4 dana *Operacije Oluja*, izvješća i zapovjedi koje je potpisao general Markač, iste takve zapovjedi i izvješća koje je potpisao general Sačić, ratni dnevnik istaknutog zapovjedničkog mjesta Gračac, sektora Specijalne policije, izvješće o izvršenoj zadaći za 25. kolovoza 1995. godine sektora Specijalne policije, izvješće o izvršenoj zadaći za 25. kolovoza 1995. godine koju general Markač upućuje načelniku Stožera Hrvatske vojske generalu Červenku, obavještajna izvješća Odjela za unutarnju kontrolu sektora Specijalne policije...

prevodioci: Molimo govornika da čita sporije.

SUDIJA ORIE: Ovde je opšte iskustvo da ukoliko čitate, brzina čitanja se povećava, a prevodioci vas mole da usporite vaše čitanje. Izvolite nastavite.

GORDAN MARKOTIĆ: Oprostite, časni Sude. Dakle, izvješće o izvršenoj zadaći za 25. kolovoza 1995. godine koji sam spomenuo, obavještajna izvješća Odjela za unutarnju kontrolu sektora Specijalne policije od 1. srpnja do 15. studenog 1995. godine, kao i spisi operativno-komunikacijskog centra, odnosno sažeci sigurnosnih događaja od 1. srpnja do 15. studenog, od broja 183 do broja 319. Dakle, mi držimo da je dio dokumentacije koje Tužiteljstvo još uvijek drži spornim i nedostavljenim, već dostavljeno ovim zahtjevom iz siječnja 2004. godine. Takođe, želim napomenuti da je i u *Dodatku E* Tužiteljstva zahtjeva broj 739 navedeno da ovom zahtjevu u cjelosti nije udovoljeno. Međutim, pravo stanje stvari je malo drugačije. Naime, *Dodatak E* sastoji se od *Dodatka 1* i *Dodatka 2*. *Dodatak 1* odnosi se na stranice 4 i 6, *Dodatak 2* od stranice 7 do 14. Tužiteljstvo u svom zahtjevu za izdavanje *subpoenae* nijednom nije

spomenulo da je u *Dodatku 2* u cjelosti udovoljeno, i to još 26. srpnja 2007. godine. Što više, uz zatražene dokumente iz *Dodatka 2*, dostavljeni su i dodatni dokumenti koji istražitelji... koje su istražitelji Tužiteljstva označili prilikom pregleda Arhiva Ministarstva unutarnjih poslova, ali ih nisu bili službeno zatražili zahtjevom 739, a riječ je o 200 dokumenata. U svezi ovih nedostajućih dokumenata koji još uvijek nisu dostavljeni, istrage su pokrenute i one traju već neko vrijeme. Istrage su krenule odozdo prema gore, dakle *bottom up approach*, jer su tako nadležna tijela Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova zaključila da je najsvrsishodnije. Kao dokaz za neučinkovito sprovođenje istraga u Ministarstvu obrane, Tužiteljstvo također navodi da su pokušali razgovarati sa 15 bivših visoko pozicioniranih časnika Hrvatske vojske, koji su međutim odbili iskazivati. Moram napomenuti da se tu radi o zahtjevu Tužiteljstva od 17. prosinca 2007. godine u kojem su tih 15 visoko pozicioniranih časnika označeni kao osumnjičenici, iako nama, moram priznati, jer sam u to vrijeme već bio u Uredu, nije bilo jasno na koji način označavati nekog u prosincu 2007. godine osumnjičenikom, kad je po Rezoluciji UN-a 1503 označeno da se do kraja 2004. godine moraju provesti sve istrage. Mi smo postupili po zahtjevu Tužiteljstva i dostavili pozive 15-orici časnika, koji su međutim, koristeći svoje pravo da kao osumnjičenici odbiju dati iskaz, to i učinili. Kasnije, međutim, prema dogovoru Tužiteljstva i Obrane, a neposredno prije samih ispitivanja, zahtjev Tužiteljstva prema njima je modificiran, i bilo je dogovoreno da se saslušaju kao svjedoci. Također bi se osvrnuo i na navode Tužiteljstva da je general Šundov potvrdio, koji je saslušan inače u svojstvu svjedoka, potvrdio da dokumenti koje Tužiteljstvo traži, da bi oni trebali biti u Središnjem vojnom arhivu. Taj navod Tužiteljstva je samo djelomice točan. Naime, general Šundov navodi da je s dokumentacijom trebalo postupati sukladno važećim propisima, i da je uvjeren da je najveći dio dokumentacije popisan i predan u Središnji vojni arhiv, ali je izričito rekao da ne može isključiti mogućnost da su pojedinci zlorabili dostupnost dokumentacije, zadržali je za sebe, pri tome navodeći činjenicu da on govori samo o dijelu dokumentacije za koju je bio nadležan kao zapovjednik Zbornog područja Knin. I on je tom prilikom istaknuo problem loše educiranosti pojedinih kadrova u Hrvatskoj vojsci, koja je u tom trenutku još uvijek bila u postupku nastajanja. Međutim, moram napomenuti da su istražitelji u Ministarstvu obrane obavili razgovor sa 44 osobe, odnosno 20 osoba, pardon, dok je razgovor sa 44 osobe obavljen u Ministarstvu unutarnjih poslova. Dakle, ukupno je u postupku istrage radi nedostajućih dokumenata saslušano 64 razne osobe, i mislim da ta brojka sama za sebe govori i dokazuje da se istrage nisu provodile na način da se namjerno odugovlače ili da se određene osobe ne saslušavaju. U sklopu ovih istraga, pogotovu u Ministarstvu obrane, a budući su nam predstavnici Tužiteljstva i prije iznosili primjedbe da ne možemo naći neke mape, odnosno karte o ratnim aktivnostima u *Operaciji Oluja*, koje su objavljene u knjigama pojedinih visokih časnika Hrvatske vojske, obavljani su i razgovori s osobama koje su neposredno sudjelovale u pripremi dvije knjige koje su zapravo najznačajnije i koje sadrže najviše dokumenata, a to su *Sve moje bitke*, knjiga generala Bobetka, te knjiga generala Gotovine *Napadajni bojevi i operacije HV i HVO*. Dakle, u oba slučaja, saslušane su osobe koje su izravno radile na izradi knjige kao stručnjaci i koje su potvrdile da su se karte objavljene u knjigama izrađivale naknadno, upravo za potrebe tih knjiga, i to su one karte koje sad možemo vidjeti u knjigama. Dakle, ako mogu rezimirati, što se tiče istraga - one jesu krenule odozdo prema gore, kao što vidite, saslušano je... saslušan je veliki broj osoba, već su saslušane ili saslušavane i neke ključne osobe za koje i Tužiteljstvo drži da su ključne, te se ove istrage i dalje nastavljaju, i namjeravaju se obaviti razgovori sa doista svim relevantnim osobama za pravo utvrđivanje stanja stvari, odnosno

utvrđivanja prave istine. Veleposlanik Krnić je u svom izlaganju naveo da su zahtjevi 739 i 723 djelomično udovoljeni. Kod zahtjeva 723, to sam već i naveo – da nisu dostavljeni dokumenti koji nisu pronađeni, ali i da su dostavljeni neki, onih 14, koji se još uvijek procjenjuju da nisu dostavljeni, dok kod zahtjeva Tužiteljstva broj 739, treba reći da je taj zahtjev inače imao *Dodatak 1* i *Dodatak 2*, i da je *Dodatku 2* u cjelosti udovoljeno. Što se tiče *Dodatka 1*, on sadrži 8 točaka, a djelomice nije udovoljeno samo točkama 1 i 2, te točki 5. Točka... Pardon. Što se tiče točaka 3 i 4, a oni se odnose na zapisnike urudžbene, dokumenata koji su sačinjeni u Uredu generala Sačića, nažalost, ti upisnici nisu pronađeni, pa je zahtjev postavljen opisno. I u skladu s tim zahtjevom, mi smo dostavili, kao što sam rekao, 325 raznih dokumenata. U dijelu zahtjeva Tužiteljstva koji povezuje obavještajne akcije iz 1996. godine namjenjene zaštiti, odnosno, pribavljanju dokumenata vezanih uz akcije u Bosni i Hercegovini, te povezivanjem ovih akcija s navodnim namjerama hrvatskih vlasti da na isti način ne dostave dokumentacije, dokumentaciju vezanu uz *Akciju Oluja*, ja doista ne mogu naći nijednu činjenicu koja povezuje ove dvije aktivnosti, pa zato neću ni komentirati navode iz zahtjeva. Jedan, međutim od ključnih dokumenata na koji se Tužiteljstvo poziva jest službena zabilješka od 28. srpnja 1999. godine – o sastanku održanom u Ministarstvu pravosuđa, a ovu službenu zabilješku sačinila su petorica časnika Ministarstva obrane. Prvo, želio bih prigovoriti na upotrebljeni termin u zahtjevu, engleski *minutes*, zato što se tu ne radi o zapisniku, nego se radi o službenoj zabilješci, pa bi tu puno bolje odgovarao termin *note* ili u krajnjem slučaju *report*, ali nikako *minutes*. Naime, termin *minutes* navodi na zaključak da su sporni navodi u službenoj zabilješci zapravo zaključci, što međutim nije slučaj. Ponavljam, radi se o bilješci potpisanoj od strane pet časnika, i u kojoj se navodi da je zaključeno da se neće dostavljati dokumentacija vezana uz državnu politiku Republike Hrvatske, naravno, dostavljati Tužiteljstvu, odnosno, naredbe generala Norca i generala Gotovine. Takođe, u toj bilješci stoji, da će voditeljica sastanka, tadašnja zamjenica ministra pravosuđa o samom sastanku i njegovim odlukama izvjestiti Savjet za suradnju sa Haškim sudom, koji je u to vrijeme bio najviši organ Republike Hrvatske zadužen za suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom. Da je ovo samo impresija sastavljača bilješke, govori činjenica da se o ovom sastanku nikada, ponavljam nikada nije raspravljalo na Savjetu za suradnju s Haškim sudom, jer da jest, prvo, to bilo zabilježeno u jednom od zapisnika tog Savjeta, a drugo, sigurni smo da Tužiteljstvo ne bi propustilo priložiti ovaj zapisnik, kao što to navodi i u točki 50 njihovog zahtjeva, fus nota 28. Također, u točki 52 koja govori o ovom sastanku, mislimo da se bezrazložno dezavuirala tadašnja zamjenica ministra pravosuđa, koja je, usput, 2006. godine i 2007. godine bila na čelu Ureda za suradnju s Haškim sudom, a u to vrijeme, bivša glavna tužiteljica Carla del Ponte podnosila je izvješća Vijeću sigurnosti UN-a u kojem je isticala generalno zadovoljavajuću suradnju Republike Hrvatske s Tužiteljstvom, pa dakle, nije jasno kako je to mogla učiniti ako je stvarno stanje suradnje bilo takvo kako Tužiteljstvo navodi u svojem podnesku. Časni Sude, sad dolazimo do povjerljivih Aneksa zahtjeva Tužiteljstva: N, O i P, pa bih zamolio ako možemo u ovom dijelu na trenutak zatvoriti sjednicu.

SUDIJA ORIE: Prelazimo na...

(Pretno veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA ORIE: Gospodine Markotiću, privatna sednica će pretpostavljam zadovoljiti vašu zabrinutost, a privatna sednica znači da bilo šta što se kaže neće biti javno, iako će javnost na

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

galeriji videti ko se nalazi u sudnici i šta se događa u sudnici. Ukoliko imate bilo kakvu zabrinutost tipa da neko može da vam čita sa usana, onda možemo da izdamo i dodatna uputstva i da se vaše lice ne prikazuje dok govorite. Ukoliko na tome budete insistirali, mi obično... kako bismo zaštitili sadržaj onoga o čemu se govori na pretresu, preći ćemo na privatnu sednicu. Ali ukoliko mislite da to nije dovoljno i da bi ljudi gledajući vas mogli da identifikuju ono što govorite, ja ću dati instrukcije tehničkom osoblju da se vaš lik ne pokazuje na ekranima. Kako vi želite?

GORDAN MARKOTIĆ: Časni Sude, nema potrebu za zasjenjivanje mog lica. Ja ću govoriti, ako naravno budem često spuštao glavu, onda znajte da ipak mislim na vašu opasku.

SUDIJA ORIE: Da. Još jedna stvar, gospodine Markotiću. Pre nego što pređemo na privatnu sednicu, približili smo se trenutku kada bismo svakako pravili pauzu. Da li možete da nam date bilo kakvu procenu koliko vam je vremena još potrebno?

GORDAN MARKOTIĆ: Pa, časni Sude, ja procjenjujem 5 do 10 minuta da mi je potrebno do završetka mog izlaganja.

SUDIJA ORIE: U tom slučaju, sugerišem da na pauzu idemo nešto kasnije, jer smo kasnili i na početku, i da vi sada nastavite. ali zbog naših prevodilaca i transkribera, želim da budem siguran da ćete zaista u okviru 5 do 10 minuta završiti. Prelazimo sada na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, vratili smo se na otvorenu sednicu.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Gospodine Tieger, izvolite.

TUŽILAC TIEGER: Hvala, časni Sude. Časni Sude, verujem da se gospodin Markotić pozivao na ime prethodnog tužioca vezano za nivo, stepen i prirodu saradnje sa hrvatskim vlastima. Mislim da bi bilo vrlo informativno znati da se ona [Carla del Ponte] 2000. godine obratila Savetu bezbednosti i navela kako se nada da će svi problemi biti u potpunosti uklonjeni, i posebno je istakla na koji način Hrvatska shvata saradnju i uticaj te saradnje na pitanja od nacionalnog interesa, a da je stepen saradnje i zadovoljstva različit. Ona je stalno ponavljala i karakterisala te odnose u mnogome između naših zahteva za pomoć i odgovora na njih. Time svakako ne želim da kažem da Tužilaštvo tvrdi da je taj period u kome su postojale prepreke, od 1996. godine do 2000. godine, sve vreme bio takav. Tužilaštvo je stalno dobijalo uveravanja hrvatskih vlasti da se ta dokumenta traže, da se vode istrage i ulažu ozbiljni naponi kako bi se oni locirali, ali bez rezultata. Ipak, mi smo nastavili da radimo sa hrvatskim vlastima u očekivanju da će njihovi naponi zaista biti svrsishodni...

prevodioci: Molimo da se isključe svi mikrofoni koji se ne koriste. Hvala.

TUŽILAC TIEGER: ...i iskreni. U tom pogledu, moram da primetim da je bilo neočekivano čuti tvrdnju da procene Tužilaštva u *Aneksu C* o približnom broju stranica artiljerijske dokumentacije koji postoje a nisu predloženi – da je to čisto nagađanje, jer u stvari niko ne zna da li ti dokumenti postoje ili ne postoje. Zahtev Tužilaštva za tim dokumentima, kao što to hrvatske vlasti jako dobro znaju, zasnovan je na trostrukom obrazloženju, a to je da su oni identifikovani u našim podnescima, i jasno su identifikovani vlastima, da su, pod broj jedan: ti dokumenti bili preduslov za artiljerijski napad, posebno napad takvih razmera; pod dva: da smernice zahtevaju postojanje takve dokumentacije; i pod brojem tri: da primeri koje mi imamo u svom posedu odražavaju da su se te pismene smernice poštovala. Na primer, u podnesku Republike Hrvatske pominje se 112. brigada. Ovo je karta te brigade, i mi kažemo da je takav dokument nastao, da postoji i da treba da nam se dostavi, a mi ih imamo jako malo, svega nekoliko, što ukazuje na sistematski problem, a ne na slučajni propust. I zaista, kada smo mi predstavili hrvatskim vlastima te okolnosti, oni su priznali da takvi dokumenti postoje, i upravo zbog toga su i preduzete istrage. Sada, mi smo identifikovali neke od problema kada je istraga u pitanju, i bojim se da to odražava jednu drugu osnovu za propuste u tim istragama, i to je očigledno glavna tvrdnja - da dokumenti koje oni [hrvatske vlasti] navodno traže u stvari i ne postoje. Mi smo u našem najnovijem podnesku tražili od Pretresnog veća da pogleda kakva je priroda te istrage, a mi smo to radili i ranije, ali mislim da je važno da Pretresno veće proveriti šta se dešavalo u poslednje vreme. Jer kao što smo naveli u našim podnescima, ukazali smo na niz faktora koji jasno prikazuju osnovu za podnesak Tužilaštva kako bi Sud... za sudski nalog koji se traži u podnesku, a to je da aktivnosti koje su prethodile ovom pretresu i nakon podneska, kao i priroda istrage koja je preduzeta, kao što smo mi već ukazali, veliki deo tih napora u istrazi bio je usmeren na to da se ponove koraci koji su već bili preduzeti, a za to nije bilo potrebe: pregledanje arhiva, na koje smo savetovani i koje je bilo iscrpljujuće, a naš ponovni pregled je otkrio dokumenta koja smo mi već dobili. Nama su odgovarajuće vlasti rekle da oni ne znaju ni za kakva druga dokumenta u arhivama, a ipak je to jedan od stubova istrage koja je u toku. Na sličan način, određivanje da li su ili ne dokumenti, artiljerijski dokumenti, ove vrste mogli da nastanu, bez obzira na činjenicu što su hrvatske vlasti ranije bile informisane u našem podnesku o osnovi za naše zaključke da su takvi dokumenti na tom nivou neophodno morali biti proizvedeni. Takođe smo naveli i neke druge faktore koji su ukazivali na kvalitet i karakter tekuće istrage, a to uključuje ne samo one sa kojima jesu i one sa kojima nisu obavljani razgovori, već i prirodu pitanja koja su postavljena i prirodu pitanja koja nisu postavljena tim osobama sa kojima su obavljani razgovori tokom istrage. Možda je najznačajnije, časni Sude, ono što se čini da je potpuno ignorisano, ne samo tokom istrage, već i kako mi tvrdimo, tokom celog ovog pretresa – da nije navedeno nijedno moguće objašnjenje za sistematično odsustvo te dokumentacije, preko čega se jednostavno prelazi. I hrvatske vlasti nastavljaju da zatvaraju oči u odnosu na najverovatniji izvor odsustva dokumentacije iz Arhiva Hrvatske, ako se zaista o tome radi. Reč je o tome da je Vlada sistematski prikivala dokumentaciju koja je pretila nacionalnim interesima Hrvatske u periodu od 1996. godine do 2000. godine, i mi smo nešto od tih nastojanja izneli pred Sud. Te napore su preduzele osobe koje su bile na čelu različitih operacija poznate kao: *OA Hag*, *OA Put*, *OA Arhiv*, i važno je za Sud da razume da gotovo vojna... pa, zaista jeste bila, vojna preciznost u tom poduhvatu, jer se to sve odvijalo pod pokroviteljstvom Ministarstva odbrane i spoljnih obaveštajnih službi. Operacije koje, kako se navodi u dokumentu koji je poslao pomoćnik za bezbednost i informacije ministra Odbrane tadašnjem predsedniku Hrvatske, a odnosila se na takve stvari kao što su: prikupljanje, obrada i zaštita dokumentacije koja je

pretela hrvatskim optuženicima ili potencijalno osumnjičenim licima hrvatske nacionalnosti ili potencijalnoj pretnji hrvatskim nacionalnim interesima, jer se smatralo da bi to moglo, to su eksplicitno naveli, potencijalno da se poveže sa vodećim rukovodstvom. Operacije koje su uložile napor, i sada citiram: "Kada su Arhive HVO postale ozbiljan problem u pripremi Odbrane generala Blaškića u odnosu na suštinu *subpoenae* i zahteva MKSJ koji je uključivao i zvaničnike HVO, ova služba je u saradnji sa HIS-om preduzela akciju mera za zaštitu Arhive HVO-a." A postoje i dokumenti koji pokazuju na koji su način, vojnom preciznošću, suprotno tvrdnji da je slučajnim propustima ili nestručnošću došlo do gubitka tih dokumenata, bili sakupljeni i prebačeni iz arhiva centralne Bosne u Hrvatsku, a zatim je negirano njihovo postojanje. Ti naponi su podrazumevali direktnu zaštitu licima koja su bila predmet optužnica, na način da su ih sakrivali. To je uključivalo i podmetanje agenata u MKSJ i sakrivanje originalnih dokumenata iz kancelarije Tužilaštva u protivobaveštajne svrhe, što je uključivalo i plasiranje priča u medijima u nadi da će obrukati MKSJ. To su samo neki od faktora koji su bili deo sistematskog napora da se spreči dobijanje dokumenata koji bi mogli da štete hrvatskim optuženicima ili potencijalnim optuženicima ili hrvatskim nacionalnim interesima, kako bi se odvrtila pažnja MKSJ od ovih dokumenata. I uprkos tome što smo mi svesni ovog, jer dokumentacija koja dolazi od hrvatskih vlasti - i oni su u potpunosti svesni te operacije, i zaista, i u medijima je objavljeno – vi niste čuli nijednu reč o bilo kakvom naporu u pravcu tih istraga da se sledi najočiglednije uputstvo od svih.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, ono što ste upravo rekli, da li ste još uvek fokusirani uglavnom na period do 2000. godine ili... jer ste počeli sa periodom od 1996. godine do 2000. godine, i onda ste izneli neke, dakle, neke snažne optužbe. Da li kažete da se fokusirate na taj period ili...

TUŽILAC TIEGER: Želim da naša pozicija bude jasna, časni Sude. Kristalno je jasno da je reč o naporima koji su preduzimani između 1996. godine i otprilike 2000. godine. Šta se dogodilo posle toga, ja ne mogu da tvrdim sa istim nivoom uverenosti, i ja to i neću učiniti. Ono što znam i ono što Tužilaštvo tvrdi je sledeće: ili su se ti naponi nastavili, ili ako nisu, hrvatske vlasti zatvaraju oči pred činjenicom da se to dogodilo, i nisu voljni da krivično gone te ljude koji su preduzimali takve radnje u prošlosti. Jedan od razloga zbog čega smo prešli na zatvorenu sednicu i zbog čega su ti dokumenti bili predmet rasprave na zatvorenoj sednici koji su predstavljeni Sudu je zato što oni sugerišu da neki naponi koji su prethodno preduzimani možda i dalje postoje. Ja ne iznosim takve optužbe, ali želim da kažem da dokle god traje istraga bez ikakvih napora da se pozabavi tom činjenicom, onda sve više sugeriše na to da se ti raniji naponi prećutno prihvataju ili da se u osnovi klizi ka upravo istim naporima. I s tim u vezi, časni Sude, želeo bih nešto da kažem i o zapisniku iz 1999. godine koji je bio spomenut.

SUDIJA ORIE: *Aneks M?*

TUŽILAC TIEGER: Izvinite, časni Sude. Samo trenutak.

SUDIJA ORIE: Da li govorite o *Aneksu M* podneska?

TUŽILAC TIEGER: Verujem da je to tačno, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽILAC TIEGER: Izneta je tvrdnja, i ja ću se sada na trenutak fokusirati na taj zapisnik, jer mislim da je to indikativno za prirodu i karakter tih istražnih radnji koje se sada preduzimaju. Navedeno je da zaključci iz tog zapisnika nemaju mnogo značaja, jer se o tome nikada nije razgovaralo na sastancima Saveta za saradnju i da zbog toga, mislim da je sugerisano Sudu da je ovde reč o nekoj vrsti nagađanja i o nečemu čemu ne treba poklanjati poverenje iz tog razloga. Međutim, dva dana kasnije, 30. jula 1999. godine, poslat je podnesak Tužilaštvu od strane doktora Zvonimira Šeparovića, tada ministra pravde, u kojem vidimo kako se primenjuju mnogi od zaključaka sa tog sastanka od 28. jula 1999. godine, i ja ću Sudu dostaviti taj podnesak od 30. jula. A ono što će Sud videti jeste da se pod prvom tačkom podneska gospodina Šeparovića navodi da je dostavljanje dokumentacije vezano za predmet Momčila Perišića u skladu sa tačkom 2 službene beleške. Tačka 2... ja ću proći brzo kroz to, a Pretresno veće će to moći da uporedi i uvidi da se to takođe podudara sa tačkom 1 službene beleške. Tačka broj 2(b): Informacije o krivičnim postupcima pred Okružnim Sudom u Osijeku, u skladu su sa tačkom 3 službene beleške; tačka 2(c) je u skladu sa tačkom 4, i tako dalje.

prevodioci: Molimo da usporite zbog prevoda. Hvala.

TUŽILAC TIEGER: U svakom slučaju, časni Sude... bilo je veoma zanimljivo čuti spominjanje sastanaka Saveta za saradnju. Mi ćemo reći Sudu da su neki od tih sastanaka, ali da vam iznesem neke od rasprava koje su zaista i vođene na tim sastancima. Na 31. sastanku Saveta za saradnju koji je održan 28. oktobra 1998. godine, govorilo se o činjenici da je Hrvatska u stvari prisiljena da se pozabavi ratnim zločinima koje je počinila Hrvatska vojska, i da MKSJ zahteva takve dokaze, a jedina stvar koju treba sada učiniti je negirati pravo Tribunalu da procesuiru te zločine. I tu se kao "naš cilj" navodi u stvari odgađanje takve vrste inkriminacija. Na 32. sastanku koji je održan 30. oktobra 1998. godine, spominje se da je Hrvatska odustala od tvrdnji da ne postoji oružani sukob, uprkos činjenici... uprkos skepticizmu o validnosti takve tvrdnje koju su pojedinci na sastanku uporno ponavljali... dakle, da se to odbaci, i da će onda oni morati da odgovore zahtevima MKSJ o : planovima, pokretima trupa, i tako dalje. I: "Mi smo već zaključili da ne želimo to da im damo, i zbog toga smo i zastupali strategiju nepostojanja oružanog sukoba." A na 33. sastanku...

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, da li moramo da ulazimo u... jasno je da ste vi prilično kritični o onome šta se tada događalo, i vi ste rekli da imate materijal koji govori o tome, iako su u nekoj meri i predstavnici hrvatske vlasti rekli da je u određenom vremenskom periodu... mislim da treba da se fokusiramo na ovo danas... jasno je da vi drugačije gledate na ono što je bilo u prošlosti, ali možete jednostavno da kažete: imamo materijal da to potkrepimo.

TUŽILAC TIEGER: U tom slučaju, dozvolite mi da se u zaključku fokusiram na sledeće, časni Sude, na ono što se upravo dogodilo, a radi se o istrazi o tome šta se dogodilo sa zapisnicima razgovora sa više lica od 28. jula 1999. godine. Kao što ćete videti u podnesku, ti...

SUDIJA ORIE: Jasno je da oni koji su tamo bili prisutni su rekli da to ne odražava...

TUŽILAC TIEGER: Tačno.

SUDIJA ORIE: Da, to je...

TUŽILAC TIEGER: I više...

SUDIJA ORIE:... ukratko.

TUŽILAC TIEGER: Osim toga, do takvih zaključaka se ne bi došlo da nije postojalo odsustvo dobre volje da se predaju dokumenti i da se saraduje sa MKSJ.

SUDIJA ORIE: To je... to je dobar ili loš argument kao i bilo koja druga prognoza. To može biti tačno, ali i ne mora da bude tačno.

TUŽILAC TIEGER: Ali, to i nije baš tako u ovom slučaju, časni Sude, jer je jedna od prisutnih osoba koja se prevashodno bavila tim aktivnostima koje sam ranije opisao, kojoj je bilo dodeljeno zaduženje od strane pomoćnika ministra odbrane koji je bio zadužen za informisanje i bezbednost - da prikuplja i štiti dokumentaciju i čuva je od MKSJ, i koja se sastajala sa generalom Blaškićem i obavestila ga o tome šta se radi i na koji način se deluje – da se prikupljaju svi dokumenti, štite se, i onda se potom kaže MKSJ da ti dokumenti ne postoje. Zbog toga mi tvrdimo da bi neophodno uz intervenciju Suda trebalo sprovesti istragu i da bi zbog toga naš podnesak trebalo odobriti.

SUDIJA ORIE: Da. To se nalazi u vašem podnesku. Da.

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude...

SUDIJA ORIE: To se nalazi u vašem pisanom podnesku, vaš... vi ste i o tome govorili, zar ne?

TUŽILAC TIEGER: Tako je, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da.

TUŽILAC TIEGER: I biće mi zadovoljstvo da dostavim Sudu dokumentaciju... specifičnu dokumentaciju o kojoj sam upravo govorio. I na kraju, na raspolaganju sam za bilo koje pitanje ukoliko ga Sud možda ima.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine Tieger. Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, časni Sude. Gospodin Tieger je pokrenuo jedno pitanje i mislim da bi trebalo odmah da pređem na dokumentaciju koja se nalazi pred Pretresnim većem, sa posebnim osvrtom na zaključak da bi Pretresno veće trebalo da prihvati kao najverovatnije objašnjenje da se tu radi o prikrivanju. Ako mogu da zamolim sekretara da prikaže dokazni predmet Odbrane D152, koji se već nalazi u dokaznom spisu. To je kasnije postao podnesak Tužilaštva po Pravilu 92 ter. Radi se o svedočenju UNMO oficira Alexandra Tchernetskyog. Taj deo iskaza u podnesku po Pravilu 92 ter možemo videti u transkriptu na stranici 3164 i počinje u prvom redu, ali bih molio da se prikaže šesti red svedočenja gospodina Tchernetskyog. Na samom kraju stranice, časni Sude, gospodin Tchernetsky je izjavio pred ovim Pretresnim većem: "Negde u septembru 1995. godine, zajedno sa još jednim vojnim posmatračem iz našeg sektora, krenuo sam u patrolu i pokušali smo da stignemo do Grahova kako bismo nadgledali situaciju i kretanje Hrvatske vojske. Nedaleko od Grahova, bili smo zaustavljeni na kontrolnom punktu i bilo nam je zabranjeno da nastavimo dalje. Okrenuli smo vozilo i nastavili drugim putem. Nekih dva kilometara jugoistočno od V.Mračaja, mi smo došli do bivšeg komandnog mesta..."

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, da li nam vi skrećete pažnju na činjenicu o stvarima koje su već iza nas, i koja je već deo podneska Vlade Hrvatske, je li tako? Oni su se već pozivali na dokaze sa ovog suđenja, i to potkrepljuje da zapisnik nije... nije sačuvan, i da čak i ...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Nisam znao...

SUDIJA ORIE: Moram da pogledam to, ali mislim da je to bilo najskorije...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ukoliko jeste, časni Sude, ja sam kopiju tog podneska dobio tek ovog jutra, i nisam imao vremena da prođem kroz to, ali ja govorim... nisam bio toga svestan, dakle, i nisam ni pročitao njihov podnesak. Mi nismo imali kopiju tog podneska sve do jutros, dok nije pridodat i odgovor Tužilaštva.

SUDIJA ORIE: To se u najmanju ruku spominje... ali je jasno da vi želite da skrenete našu pažnju na dokaze da se dokumenti nisu uvek čuvali kako bi trebalo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Pa... to je prva poenta. Druga stvar se odnosi na, po mom sećanju, iako nisam potpuno siguran u to, preduzete su određene istražne radnje, ali nisam siguran da je to bio deo svedočenja na Sudu – moglo bi to da bude u dodatnim dokumentima, kada je gospodin Tchernetsky pitan, i Tužiteljstvo je pokušalo da locira dokumente u arhivi UN-a, i slično tome je Tužilaštvo imalo problem da pronađu dokumente u arhivi UN-a. Ne sećam se da je Tužilaštvo napravilo procenu da se radi o prikrivanju od strane UN-a, jer je UN-ov arhiv iz tog perioda bio u nekoj vrsti haotičnog stanja, u šta smo se i mi uverili, i da bi onda to bilo najverovatnije objašnjenje. Časni Sude, moje lično iskustvo jeste, dok sam radio na pronalaženju relevantnih dokumenata da Hrvatski državni arhiv zaista nije u savršenom stanju i da postoje dokumenti koji nedostaju i da se ulažu naponi da se ti problemi reše. Želeo bih da kažem još... dve stvari. Jedna se odnosi na navode kako se činjenice prikrivaju ne bi li se zaštitio general

Gotovina. Svakako da mi odbacujemo te tvrdnje. Mislim da mogu da kažem da je nivo saradnje u ovom predmetu, između države i jednog od optuženih upravo primer u ovom Tribunalu. I na kraju, u odnosu na buduća proceduralna pitanja, problem koji se pojavi u ovom kontekstu, a posebno kada je reč o onome što Republika Hrvatska radi na ovom polju, šta god bude Pretresno veće odlučilo da učini, biće problem, jer su neki od ljudi sa kojima sada Hrvatska policija razgovara u stvari svedoci Odbrane. Mi nemamo nikakav prigovor ili problem s tim što hrvatske vlasti imaju legitimni interes u sprovođenju istrage ne bi li otkrili svoja državna dokumenta, ali postoji kod nas zabrinutost u slučaju kada policijska istraga izađe iz okvira traženja dokumenata i kada se istražuju pitanja koja se tiču njihove saradnje s Odbranom... konkretno – radni učinak, jer su neki od tih ljudi, kako je i navedeno u podnesku, bili artiljerijski oficiri, a mi sa njima pripremamo dokumenta u svrhu ovog predmeta, i verujemo da ta dokumenta ni na koji način ne treba da se nađu ni kod hrvatskih vlasti ili u kancelariji Tužilaštva, jer su to dokumenta koja su nastala počev od 2006. godine, da kažemo tako, u svrhu ovog pamićenja, i potrebno je da postoje jasne instrukcije koliko daleko istraga treba da ide, jer mi to smatramo radnim učinkom po Pravilu 70, nas koji smo radili sa našim svedocima.

SUDIJA ORIE: Da. Ovo je zanimljivo pitanje koje traži dalju razradu, najmanje to.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, i zbog toga sam i želeo sada da ga pokrenem, časni Sude.

SUDIJA ORIE: To se nalazi u zapisniku. Nalazi se u zapisniku.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Mi imamo... prilično složene i detaljne informacije. Možda nećemo moći sve odmah da razrešimo, jer bi to bilo previše. Ali bih želeo da se pozabavimo nekim od ključnih stvari, i s tim u vezi imam nekoliko pitanja. Prvo pitanje je sledeće, gospodine Krniću: u vašem uvodnom izlaganju, vi ste rekli da: Republika Hrvatska nije prihvatila u jednom kraćem vremenskom periodu takvu suradnju...'' ko što ste je sada prihvatili, vi ste rekli ''...zbog toga što je u tom trenutku hrvatski parlament bio donio takvu odluku.'' Pitam se, a to je pravna stvar, da li može hrvatski parlament doneti bilo koje odluke koje mogu Republiku Hrvatsku da oslobode njenih obaveza po Međunarodnom pravu?

AMBASADOR KRNIĆ: Časni Sude, to što sam rekao, želio bih pojasniti. Hrvatski Sabor je u rezoluciji o suradnji sa Međunarodnim kaznenim Sudom u Den Haagu, od 5. ožujka 1999. godine pošao od pretpostavke, odnosno odluke, citiraću: ''Da s obzirom na nedvojben legitimitet tih protu-terorističkih akcija na vlastitom državnom području, a radi se o akcijama, vojnim akcijama *Bjlesku* i *Oluji*, Hrvatski državni sabor smatra da eventualna, pojedinačna kaznena djela, počinjena s tim u vezi, stvar su isključivo hrvatskog pravosuđa.'' Drugim riječima, u tim povijesnim trenucima, to je 1999. godina, hrvatska država nije priznavala nadležnost Međunarodnog kaznenog Suda za bivšu Jugoslaviju nad ove dvije vojno-redarstvene operacije, smatrajući ih sukobima internog karaktera. Svojom deklaracijom o suradnji sa Međunarodnim kaznenim Sudom u Den Haagu od 14. travnja 2000. godine, hrvatski parlament izrijeком navodi da, citiram: ''Republika Hrvatska ne dovodi u pitanje pravo Suda da pokreće postupke

utvrđivanja odgovornosti za zločine počinjene za vrijeme i neposredno nakon završetka Domovinskog rata, kao što će insistirati na tome da Međunarodni kazneni Sud u svom postupanju osigura učinkovitost u procesuiranju svih počinjenih ratnih zločina na području bivše Jugoslavije.” Znači, radilo se o jednom pravno-političkom pitanju, govorim o 1999. godini. Nije isključivana nekažnjivost počinitelja kaznenih djela, ali ona je atribuirana kao procesna mogućnost samo hrvatskom pravosuđu.

SUDIJA ORIE: Da, to razumem, i do neke mere vi ste odgovorili na moje pitanje... u neku ruku na potvrđan način – da je na hrvatskom parlamentu bilo da utvrdi ograničenja u nadležnosti ovog Tribunala, i da je o tome odlučivao hrvatski parlament a ne Tribunal. To je manje-više implicitna poruka sa jednom takvom odlukom. Ali da sada ne... samo želim... pošto ste se ukratko osvrnuli na odluku hrvatskog parlamenta, i rekli ste da je ”Vlada bila apsolutno obavezna slijediti.” ja sada imam još jedno pitanje. Možda biste vi gospodine Markotiću mogli da odgovorite. Vi ste naveli da je obavljeno 64 razgovora, i mnoga od tih imena se navode u vašem podnesku, ljudi sa kojima se razgovaralo ili su razgovori u toku ili koji čekaju na razgovor. Možete li da nam kažete da li imate podatke o datumima kada su vođeni ti razgovori? Jer očigledno, jedno od pitanja koje je pokrenulo Tužilaštvo jeste da ste vi počeli tim pitanjem da se bavite tek u određenoj fazi? Možete li da nam kažete, kada je obavljen prvi od tih 64 razgovora na koje se pozivate, kada je to obavljeno i...

GORDAN MARKOTIĆ: Časni Sude, stanje sa obavjesnim razgovorima je slijedeće: dakle, u Ministarstvu unutarnjih poslova 44, i 20 u Ministarstvu obrane. U Ministarstvu obrane 40... razgovora, odnosno, obavjestnih razgovora je obavljeno do veljače 2008. godine. Dakle, nekoliko mjeseci prije nego što je Tužiteljstvo postavilo zahtjev za izdavanje sudskog naloga. Ostatak... ostatak je obavljen nakon... nakon lipnja 2008. godine, kada je saslušano novih 18 osoba u Ministarstvu obrane, i dakle, 4 osobe u Ministarstvu unutarnjih poslova. Mi smo i prije navodili da su u Ministarstvu obrane obavljani obavjestni razgovori, ali nismo navodili imena onih s kojima je to obavljeno. Međutim, u našem izvješću, u dokumentu od 14. srpnja, koji će časni Sud tek proučiti, navode se sva imena i vrijeme kad su razgovori obavljani. Mi imamo inače i zapisnike svih ovih 40 razgovora, koji su obavljeni, dakle, do drugog mjeseca 2008. godine.

SUDIJA ORIE: Da. Da li ste Tužilaštvu dostavili izveštaje ili sažetke ili transkripte, šta god se tamo nalazi u tim razgovorima?

GORDAN MARKOTIĆ: Mi smo Tužiteljstvu dostavili obavjesti da su razgovori obavljeni i otprilike rezultate ukratko, tih razgovora, ali nismo dostavljali same zapisnike o razgovorima.

SUDIJA ORIE: Da. Da li biste imali ikakve probleme da to uradite? Jer, izgleda da je došlo do prilično napete situacije zbog odsustva poverenja u vašu iskrenost, da kažemo, bar kada je u pitanju gospodin Tieger, jer vi kažete: ”Mi naglašavamo našu iskrenost u našem nastojanju da dođemo do što je moguće boljih rezultata.” Da li ima stvari koje biste mogli da podelite sa gospodinom Tiegerom?

GORDAN MARKOTIĆ: Pa, naravno da ima. Ovaj, neke od tih zapisnika najprije bi se morali deklasificirati i onda dostaviti, ali Tužiteljstvo samo po sebi nije tražilo zapisnike, nego obavjesti o pro... o stadiju provedenih istraga. U skladu s tim, mi smo i odgovarali. Meni je naravno žao da postoji određena doza nepovjerenja na strani Tužiteljstva, ali to je nepovjerenje, kao što opet čujemo od gospodina Tiegera bazirano na razdoblju do 2000. godine. Mi smo sada u 2008. godini, no, možemo dostaviti, naravno, samo treba Tužiteljstvo zatražiti, i mi ćemo dostaviti.

SUDIJA ORIE: Ja nisam čuo da je gospodin Tieger rekao da se to zasniva isključivo na periodu do 2000. godine. On je to dovoljno objasnio, ja bih rekao, ali ja shvatam da se vi pozivate na period o kojem je on opširno govorio kako bi obavestio Pretresno veće. Postoji još jedna stvar. Mi smo videli na privatnoj sednici... dva dokumenta koja nam je dostavilo Tužilaštvo. Vi ste to komentarisali. Mi smo nakon toga, jer mi nismo bili upoznati s tim dokumentima, mi smo samo dobili pismeno obrazloženje kakva je svrha tog materijala, kakve aktivnosti su bile preduzete. Ovde u sudnici, status tih dokumenata je bio predmet određenih rasprava. Oni su nam predočeni i o njima su izneseni komentari. Da li biste vi imali bilo kakve probleme ukoliko bi Pretresno veće razmotrilo to pitanje ulaganja najboljih napora, koji opet nisu bili dovoljno dobri, jer čini se da je to deo rasprave, i da mi pogledamo taj materijal? Da li imate bilo koji problem s tim? Jer, naravno, mi bismo želeli da pogledamo taj materijal uz komentare koje ste vi dali na privatnoj sednici, i takođe da pogledamo pisana objašnjenja, a svakako da smo čuli tumačenja ovih dokumenata od gospodina Tiegera. Da li bi to izazvalo bilo kakve prigovore od strane hrvatske Vlade, ako bismo mi imali uvid u sav taj materijal?

GORDAN MARKOTIĆ: Pa, časni Sude, mi smo u zatvorenoj sjednici govorili o dva dokumenta koji se navode u *Aneksima N i P* zahtjeva Tužiteljstva. Ja sam se isključivo na njih referirao kada sam govorio, a budući da su to kopije tih dokumenata, koje su sad dostupne Sudu, mi, pretpostavljam, da nećemo imati ništa protiv pokazati originale, ukoliko budu trebali, tih kopija koje su priložene, koje su navodno identične. Ja o tome, naravno, moram se još posavjetovati sa agencijom koja je izradila dokumente, ali mi možemo dostaviti sve ono na što sam se ja pozvao komentirajući te dokumente, a to su upravo odgovori Hrvatske na zahtjev onih... na zahtjev Tužiteljstva, onih nekoliko koje sam ja naveo za provođenjem otprilike slične aktivnosti, kao što je tražena u inkrimiranom dokumentu iz *Aneksa P* zahtjeva za održav... zahtjeva za izdavanjem sudskog naloga.

SUDIJA ORIE: Svakako da Pretresno veće nema ništa protiv da nam pošaljete dokumente, i koja su vam zatražena ranije u zahtevu Tužilaštva, o kojem ste vi govorili. Međutim, fokus mog pitanja su bila ta dva dokumenta o kojima smo razgovarali, a to su aneksi... samo da to ponovo proverim... *Aneksi O i P, Aneksi O i P* po prvobitnom zahtevu. Da li bismo mogli da imamo uvid u njih u okviru naših priprema za donošenje odluke? To je jedno. A zatim bismo mi pozvali i gospodina Tiegera da nam dostavi ono što bi bilo pismeno objašnjenje. O usmenom objašnjenju, gospodine Tieger, ja pomalo oklevam, jer ako to nije nešto što je zabeleženo, u audio zapisu, vi biste tada možda dobili informaciju koja ne bi bila podeljena svim stranama koje su učestvovala u tom razgovoru, ali bar da pogledamo pismeno objašnjenje hrvatske Vlade koje je dostavljeno Tužilaštvu u vezi sa ta dva aneksa – *O i P*.

GORDAN MARKOTIĆ: Časni Sude, čini mi se da uz *Anekse O i P*, mi govorimo i o toj službenoj zabilješci koju je gospodin Tieger danas spominjao i na koju je vezao izjave nekih dužnosnika Hrvatske 1999. godine. Dakle, što se tiče ovih *Aneksi O i P*, tu su dva dokumenta Hrvatskih obavještajnih agencija koje ćemo mi probati dostaviti, naravno na način koji ćemo s vama, časni Sude, dogovoriti.

SUDIJA ORIE: Moj je problem... vi se pozivate na te dokumente, a nas u ovom trenutku pre svega interesuje da pogledamo sadržaj tih dokumenata, a ne toliko da to moraju da budu originali. Ako vi kažete da je ono što je dodato kao *Aneksi O i P*, da je njihov sadržaj isti kao u originalu, mi ne insistiramo u tom slučaju da dobijemo originale.

GORDAN MARKOTIĆ: Zahtjev tih dokumenata, časni Sude, sadržaj njihov je originalni isti kao onih koji su objavljeni u ovim povjerljivim aneksima. Ono na što sam se ja referirao jesu... Da. Samo... samo za... slični zahtjevi Tužiteljstva po kojem je postupala na isti način agencija koja je izdala te dokumente. Dakle, dokumenti su istovjetni, originalni i ovi iz aneksa.

SUDIJA ORIE: Da. Dakle, mi nemamo ovde problem autentičnosti kada je reč o *Aneksima O i P* podneska Tužilaštva. to je jasno. Onda ćemo zatražiti od gospodina Tiegera da nam dostavi objašnjenja koja su data... pozivali ste se na pisana objašnjenja hrvatske Vlade. Javlja se još jedno pitanje. Gospodine Tieger, gospodin Markotić je rekao... da ste vi tražili dokumenta i da su to vrlo važna dokumenta, i da iako nisu dostavili sva dokumenta, da su sada dostavili neke od tih dokumenata, a vi ste rekli da oni nemaju veliki značaj. To je deo... ja sam to svakako sumirao. Da li vi imate odgovor na to? Da li vi sva dokumenta kvalifikujete kao relevantna i veoma važna, ili kažete da ova koja su dostavljena nisu od velike važnosti?

TUŽILAC TIEGER: Mislim da je to navedeno u našem podnesku, časni Sude, i to na dva načina. Relevantnost dokumenata je... pre nego što se oni vide, identifikuju se na osnovu: datuma, izvora, primalaca, opšte njihove prirode. Pitanje ovde, bar kada je reč o Tužilaštvu, je to što smo mi podneli zahtev za veliki broj dokumenata, a dobili smo relativno mali njihov broj... mali procenat tih dokumenata, i ta dokumenta koja smo dobili izgleda da su od perifernog značaja. Sada, po nama, to je samo po sebi značajno, a posebno je značajno jer ukazuje na određeno ponašanje koje možemo da vidimo iz dokumenata i odnosa prema tim materijalima u prošlosti, a to je da su postojale eksplicitne direktive da se Tužilaštvu i MKSJ dostavi samo onaj materijal koji je relativno štetne prirode i koji ne ugrožava nacionalne interese Hrvatske.

SUDIJA ORIE: Ponovo, to je... ja ne kažem da je prošlost nevažna, ali to je najmanje u punoj eksplicitnoj formi. To je... mi gledamo sada unazad nekoliko godina. Jer, vi ste takođe... vi koristite jedan argument, i kažete da: Pa, ukoliko to smatrate ili kažete da dokumenti ne postoje, ne može biti iznenađenje ukoliko ih potražite i ne možete ih naći. Vi to koristite kao argument u kontekstu neiskrenosti. Ja se sada pitam...

TUŽILAC TIEGER: Ili, časni Sude, nepoverenje ili... rekao bih, posvećenost naporima.

SUDIJA ORIE: Da... pa, neposvećenost naporima je svakako neki oblik možda neiskrenosti, takođe? Ja se sada pitam, ukoliko neko veruje da dokumenti ne postoje i ne počinje sa potragom,

on će onda biti okrivljen što ih ne traži. Ali, ako on kaže: ja mislim da ne postoje, ali ću ih ipak potražiti, argument je onda sledeći: Pa, nije ni čudo da niste našli, jer ne verujete da i postoje. Dakle, mora da ih niste ozbiljno tražili. Ja se samo pitam da li je pravično takvo razmišljanje. Da li to možete da prokomentarišete?

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, želim da uputim Pretresno veće na nešto drugačiji pravac, a to je da mi imamo čvrstu osnovu kada tvrdimo da dokumenti postoje, i mi smo to pokušali da artikulišemo na osnovu uputstava i tako dalje, i vaše posredovanje na početku je dovelo do saglasnosti da to zvuči razumno i da primeri koje ste dobili prikazuju da to zvuči razumno, a zatim je povlačenje sa te pozicije za mene prilično znakovito. I, časni Sude, ukoliko bih mogao da pokrenem jedno manje pitanje? Mi ne želimo da se stekne utisak kako Tužilaštvo nije zainteresovano za istrage. Mi smo sproveli jednu misiju u maju mesecu, u stvari, kako bismo saznali šta se dešava sa istragama, i ono koliko smo mogli da saznamo o tome šta je učinjeno je to da nam je eksplicitno rečeno da ne možemo da dobijemo te informacije jer to zakon ne dozvoljava. Dakle, ukoliko to nije slučaj, to je onda dobra stvar. Ali, činjenica da mi nemamo... da nemamo informacije o istragama pre nedavnog podneska nije proizvod naše nezainteresovanosti ili manjak uloženi naših napora, već je to uprkos našim interesima i naporima.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine Tieger.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Ukoliko postoji bilo šta što ukratko želite da dodate onom što je rečeno, imate sada mogućnost za to, ali pokušajmo da to ograničimo gospodine Krniću na ne više od tri do četiri minuta. A ukoliko ste rekli sve što ste mislili da je potrebno, onda možemo da završimo sa današnjim zasedanjem? Vaš mikrofonski je i dalje uključen, pa iako nam se ne prevodi ono što govorite, to svi mogu da čuju.

AMBASADOR KRNIĆ: Časni Sude, mi ostajemo apsolutno pri svim tvrdnjama koje smo ovdje iznijeli. Podvlačimo još jedanput da smo nastupili otvoreno, iskreno i bez zadnjih namjera. Mi smo također svjesni, a to izjava tužitelja na današnjoj raspravi nedvojbeno pokazuje da je zapravo to problem. Tužitelj ne želi priznati činjenicu da su dodatni i stvarni napori koje ulažemo doprinjeli pronalaženju određenog broja dokumenata, da imamo najbolju namjeru nastaviti tim putem, i praktično svojim zahtjevom o traženju obvezujućeg naloga, objektivno dovodi te napore u pitanje. Zašto? Zato što gospodin tužitelj inzistira na kaznenom progonu određenih lica. Kazneni progon ima svoje zakonitosti u postupanju i samo će usporiti napore koje sada poduzimamo. Zaista, sve ostalo što bih rekao o tome da... da je Hrvatska nebrojenim primjerima dala dokaze dobre volje u... u... u suradnji sa Sudom, bilo bi samo ponavljanje, i ja zaustavljam... završavam moje izlaganje na ovoj točki. Hvala vam lijepa.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine Krniću. Ovim je završeno zasedanje. Gospodine Krniću, gospodine Markotiću i gospodine Crnčec, hvala vam puno što ste došli na ovu raspravu i što ste predstavili poziciju Republike Hrvatske. Ovom Pretresnom veću bi svakako bilo znatno teže da donese odluku da nije saslušalo stavove države koje se to i tiče., i zbog toga vam se najljepše

zahvaljujem. Prekidamo sa radom i nastavljamo u ponedjeljak, naravno ne sa vama, nego sa radom u predmetu. Nastavićemo u ponedjeljak, 21. jula u 9.00 časova ujutro u sudnici broj 1.

Sednica je završena u 17.31 h

Nastavlja se u ponedjeljak, 21. jula 2008. godine u 9.00 h.

Fond Za Humanitarno Pravo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje